

על להיראות חכם

רווחה דעה שהצרפתים חכמים יותר משהם נראים, ושהספרדים נראים חכמים יותר משהם למעשה. אבל, יהי אשר יהי הדבר בין אומות, ודאי כך הוא בין אדם לאדם. כי כמו שאמר השליח על קדושה: "בעל מראה של קדושה, אך נטול כוחה של קדושה"¹; כך יש, לבטח באשר לחוכמה וליכולת, מי שאינם עושים דבר ביראת כבוד, או אך מעט: *Magno conatu* ²nugas. מגוחך הוא, ומתאים לכתיבת סאטירה לגבי אנשים בעלי כושר שיפוטי, לראות אלו תחבולות וסטריאוסקופים יש לאנשי החצר הללו כדי לגרום לפני שטח (*superficies*) להראות כגוף שיש לו עומק ונפח. אחדים הם כה מסוגרים ומאופקים עד כי לא יחשפו את כליהם אלא בחשיכה; ודומה כי הם תמיד מאופקים במידת מה; וכאשר הם יודעים בתוך תוכם, שהם מדברים על מה שהם אינם יודעים כראוי, בכל זאת ייראו לזולתם כמי שיודעים. אחדים מסייעים לעצמם בעזרת הבעות פנים ומחוזה, והם חכמים בהעוויות; כמו שאמר קיקרו על פיזו, שכאשר ענה לו, הגביה אחת מגבותיו אל מצחו והשפיל את השנייה מטה אל סנטרו; *Respondes, altero ad frontem sublato, altero ad mentum depresso* ³supercillio, crudelitatem tibi non placere. יש החושבים להצליח בזאת באמצעות אמירת מילה נשגבה ובאמצעות סמכותיות; וממשיכים ומקבלים בהודאה את מה שאינם יכולים להבין. אחדים, יהי אשר יהי הדבר שנבצר מהם להבין, ייראו כמי שבזים לדבר או פוטרם אותו כלא ממין העניין או כמוֹנֵר; וכך רוצים הם שבוורתם תיראה כהבנה. אחדים לעולם

¹ אל טימותיאוס ב', פרק ג', פסוק 5: "וְהָם פְּנִים לָהֶם כְּדַמוֹת יְרֵאת שְׁמַיִם אֲךָ מִפְתָּה אֵין בְּקֶרְבָּם"

² "במאמץ גדול, זוטות"

³ "אתה עונה, עם גבה אחת מורמת אל המצח והאחרת נוטה מטה אל הסנטר, שאכזריות אינה נושאת חן בעיניך"

אינם נכנסים לוויכוח, ובדרך כלל על ידי שהם משעשעים אנשים עם מילה שנונה, מתחמקים מן העניין; ועליהם אמר אולוס גליוס Hominem אפלטון, בפרוטגורס שלו, לועג לפרודוכיוס ושם בפיו נאום הבנוי כולו, מראשיתו ועד סופו, מהבחנות. אנשים כאלה, בדרך כלל, בכל דיון שהוא, מוצאים כי נוח להיות על הצד של השלילה ומעמידים פנים שיש להם אישור להתנגד לקשיים ולחזות אותם מראש; כי כאשר טענות נשללות, בא להן סוף; אך אם הן מתקבלות על הדעת, נדרש מאמץ חדש; וטענה כוזבת זו של חוכמה הורסת את העניין. לסיכום, לא קיים סוחר מושחת או פושט רגל בסתר שיש לו תכסיסים כה רבים לבסס את האשראי לעושרו כמו שיש לאנשים הריקים הללו כדי לבסס את האשראי ליכולתם. אנשים הנראים חכמים יכולים לתחבל תחבולות כדי לזכות באמון; אבל אל יבחר בהם איש כדי להעסיקם; כי אין ספק שמוטב לכם להעסיק אדם מחוספס במידת-מה ולא דווקא אדם רשמי מדי.

(מאנגלית: **אביבה ברק**)

⁴ "אדם טיפש, אשר בעזרת טענות מילוליות ודקדוקי עניות מפרק את מִסְתַּח הַחֹמֶר"